

t Lichtknopke

n verhoal ien t Grunnegers deur Bé Kuipers

Dou Gerard dij zodderdag thoes kwam was t midden ien naacht. Hou loat persies wis e nait. Gerard haar nait veul vernul van tied. Hai mainde zevens ain slag te heuren van torenklok ien dörp. Dat kon haalf ain wezen, ain uur, haalf twij of alderdeegs haalf drij of nog loader.

Hai sloop hail verzichtig te thoes ien, want hai wol zien olders as t aits kon nait wakker moaken. Nait zozeer om heur te ontzain, mor feidelk omdat zai nait waiten zollen hou loat of e thoeskommen was. Want doar was aanderdoags altied kommentaar op.

Ien t lest van week ging Gerard mainstied noar kroug tou ien dörp, zien ainegste oepke. Aander diverdoatsie haar e nait. Gerard was ainspaanjer en zat ook nait veul vraauwlu-vlees aan bie hom. Boerderij was zien ding. Zien olders waren al op leeftied en woonden bie hom ien. Of feidelk net aansom, hai woonde nog bie heur ien. t Wachten was op n vraauw veur Gerard, den kon e traauwen en boerderij overnemen.

Want zo heurde dat. n Boer traauwd eerst, nemt den t bedrijf over en trekt mit zien vraauw ien t veurhoes. Zo was t ook altied goan mit zien veuolden. Mor mit Gerard stoekte dat. Gerard von dat dikke flaauwe kul, dat wachten op n vraauw. Hai kon nou toch ook wel t bedrijf overnemen? Hai was n wozzen man.

Boetendes, zien voader begunde wat te sukkeln mit gezondheid. En hai laip Gerard ook ain-goal veur vouten mit zien conservatieve opvattens over t boerenbedrijf, n dikke aargernis. Zai akkedaaierden van gain meter. Van Gerard moggen ze der votdoalek wel mit opholden en n hoes kopen ien dörp. Of desnoods noar t verzörgerstehoes goan. Stiekem docht e wel ais, waren ze mor oet tied, den kon e zien gang goan.

t Was slim duuster overaal, ien boeten en nog meer ien hoes. Waren gain moan en gain steerns te zain. En boeten dörp stonden gain lanteernpoalen. t Was ook doodstil, ales was ien rust en wiend was wegvalen. Netuurlek wis Gerard wel woar t laangs was ien t veurhoes. Ale hoesseluden kende hai. Grondel van achterdeur dij wat verroust was en n deur dij piepte, n lösliggende vlourtegel ien gaang, n traptree dij kroakte. Hai wis aal dij geluden handeg te omzaailen.

Mor der was altied ain leutje, mor slim belangrieke hindernis te nemen. t Lichtknopke van laamp op zolder noar zien sloapkoamer. Dat was n olderwetse draaischoakeloar van bakkeliët, nog oet prehistorie. Bie t omdraaien gaaf dat n knappend geluud. Of je nou t knopke langsoam of vlug omdraaien deden, verzichtig of roeg, as e ainmoal over t dooie punt hin was, kwam der altied dezulfde haarde 'pàts'!

Mor wat nog slimmer was, t knopke zat op t dunne holten schot tussen sloapkoamer van zien ollu en trapopgang. Dat leutje knopke haar hom zowat zien haile leven al ploagd. Ook vrouger al, dou hai as kwoajong op stap ging, wis zien ol heer altied persies hou loat of e thoeskommen was en gaaf der aanderdoagssmörgens aan etenstoavel zien negatieve kommentaar op. Doar haar e dou ook al n grode hekel aan en zodounde ook aan t verrekke knopke.

Zol e ter op n moal op woagen, zunder licht, zunder t knopke om te draaien? Echt doen was Gerard nait, mor hai haar wel wat op en hai vuilde hom doezeg en licht ien kop. Mor hai was nog wel zo bie zien besef dat e goud wis dat e op zolder gain meroakels moaken mos. Doar laag veul rommel van zien ol heer enter over twenter op vlouer. Dingen doar zien voader gain ofstand van doun kon, mor ook nooit meer bruukte.

Toenraif, blompotten, bliken deuskes mit blomzoad, olle gerdienerails, n poar dakpannen, stukken lood. En n jachtgeweer. Zien pa kon ales bruken en dee nooit wat vot. En overaal fruit oet abbelhof oetspraaid over holten vlour, abbels en peren. Nog van veureg joar en alder-noaste meelderg of haalf verröt, nait meer te eten. Op nduur kregen swienen ze te vreten. En dat ging ale joaren zo.

Overdag kon hai makkelk om dij rommel op zolder tou levaaiern as e van zien sloapkoamer kwam. En ien week was t soavends ook gain punt. Zien ollu en hai gingen altied tougelieks op bèr. Din ging zolderlaamp gewoon aan. Mor as e loat thoes kwam twievelde Gerard altied. Dat lichtknopke mouk n vrezelk lewaai midden ien naacht. Mor zunder n beetje licht doarboven kon t nou nait. n Duvels dilemma. As hai ien duustern op zolder aargens tegenaan stôtte of n abbel veur vouten kreeg, was t effect net zo groot.

Hai wer der den ale moalen weer zenewachteg van. Klotenknopke! Woarom kon der nait gewoon n moderne schoakeloar op moakt worden? Ain zunder geluud. Mor nee, t mos apmoal bie t olle blieven van zien ol heer. Meschain júúst wel, docht Gerard nareg, dat zien pa hom zo nog altied ien de goaten holden kon. Nee, as zai der nait meer waren, zol t n haile opluchten wezen veur Gerard.

Zachtjes laip Gerard haalweg trappen op en kwam bie t lichtknopke. Verzichtig draaide hai knopke langsoam ien t ronde. Hai vuilde spannen van t veerke ien t apperoat oplopen. En zien aigen spannen ien t lief netzo. Swait brook hom oet en hai kneep zien ogen stief dicht. Nog n hail luk stukje en dou, pàts! t Knalde as n pistoolschot deur naacht.

Hai schrok ter altied weer van. Je wizzen feidelk nooit persies wanneer dij 'pàts' kwam. Echo van t geluud zat nog minutenlaank ien zien oren. Hai wis dat zien voader nou kloarwakker was, berlampke aan dee en op wekker keek. En dat e haile naacht nait weer sloapen zol, want hai was n dunsloaber. Ook zien moeke zol nou wakker wezen, alewel dij makkelker weer ien sloap kwam.

Dit kin zo nait laanger, docht hai dou e hom oetkledd. Dizze situoatsie móut opholden. Zien ollu haren eerder al ais veursteld dat Gerard hom opgeven zol veur t bekende tv-programma 'Boer zoekt vrouw'. Mor Gerard haar dat rezelut kwait n woarhin votgooid. Gain vremde vraau-lu op boerderij en zeker nait doar zien olders bie waren.

En haildaal nait mit camera's der bie en mit dij presentatice. Dat wicht kon elke boer kriegen doar ze hom hebben wol. Nee, hai zol wel oppazen en begunnen doar never nooit nait aan. Mor van aander kaant, dit was zo ook n onholdboare toustand.

t Beste zol meschain toch wezen as e ook n vraauw kreeg en traauwen kon. Mor ja, den mos e der op oet, want ien kroug kwammen mainst vrijgezelle oudere kerels. En as der toch ais n vraauw kwam, was dat n verlepte dreugbluier, gain pertnij veur n boerenzeun. En zodounde was dat ter nog nait van kommen.

Mit zien haalfdoene kont lait e hom bovenop bèr batsen en zol doalek ien sloap valen wezen, as hom nait ienains wat ien t zin schoot, doar e kloarwakker van wer. Dij jachtgeweer op zolder, zol dij nog gangboar wezen? Zollen der nog petronen bie wezen? Hai heurde zien voader der nooit over.

Aigelk was t verboden om zo'n geweer ien hoes te hebben, jachtakte was al joaren verlopen. Hai wis nait persies woar, mor hai mòs aargens wezen, ien n broenleren foudroal. Hai vuilde ienains n staarke aandrang om mörge dat geweer op te zuiken. Dou e dat besluit nomen haar, vil e doalek ien n dreumloze sloap.

Moandags ston t bericht mit dikke koppen ien ale kranten en t was op ale tv-jounaals. n Swaar overspannen boerenzeun (31) het zundagoavend mit n jachtgeweer meerdere moalen mit hoagel schoten op n holten schot ien t veurhoes van boerderij, van hail dichtbie. Hoagels bennen dwaars deur t schot henvlogen noar sloapkoamer der achter. Doar was t boerenechtpoar heur net aan t oetklaiden en wollen op bèr.

Zeun is nog voortvluchteg.

Groninger verhalen online

De eerder verschenen Groninger verhalen van Bé Kuipers staan 'los' online via:

 www.contactblad.info/groningerverhalen.html